

بسم الله الرحمن الرحيم

## روش منظومه ای

انسان دارای ویژگی‌های روحی و روانی زیادی است که یکی از آن‌ها این است که دوست دارد همه چیز در همه جا از یک نظام خوبی بهرمنند باشند به طوریکه در زندگی انسان، محل کار، شهر و ... همه چیز را طبق یک برنامه خاصی تنظیم می‌کند. چنانچه در منزل هر آن‌چه مربوط به پخت و پز است در آشپزخانه نگهداری می‌نماید و ... .

کودکان نیز به دنبال نظم هستند به طوری که سازندگان اسباب‌بازی از این ویژگی انسان استفاده کرده و بازی‌های جورچین و پازل را به بازار عرضه نموده‌اند. از همین روی انسان در مباحث ذهنی نیز دوست دارد که آن‌ها را منظم در ذهن خود داشته باشد. لذا برای حفظ و نگهداری بهتر همیشه سعی می‌کند بین مطالب ارتباط برقرار نماید.

بنابراین از این خصوصیت می‌توان استفاده کرد و مباحث قرآنی را به گونه‌ای منظم مطرح کرد که مخاطب از شنیدن آن لذت برده و باعث ماندگاری بیشتر آن در ذهن او گردد.

## انواع روش منظومه ای

دارای ۳ نوع است: لغوی، محتوایی و عددی

### نوع اول: لغوی

#### دست برندگان در کتاب

البقرة : ۷۹ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ يَكْتُمُونَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ لِيَشْتَرُوا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَوَيْلٌ لَهُمْ

مِمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا يَكْسِبُونَ

#### کافران

إبراهيم : ۲ اللَّهُ أَلَدَىٰ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ

مريم : ٣٧ فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ مَشْهَدِ يَوْمٍ عَظِيمٍ

ص : ٢٧ وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا ذَلِكَ ظَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النَّارِ

الذاريات : ٦٠ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ يَوْمِهِمُ الَّذِي يُوعَدُونَ

### توصيف كندنگان باطل در مورد خدا

الأنبياء : ١٨ بَلْ تَقْدِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ فَيَدْمَغُهُ فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ وَلَكُمْ الْوَيْلُ مِمَّا تَصِفُونَ

### سنگ دلان

الزمر : ٢٢ أَمْ مَنْ شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَى نُورٍ مِنْ رَبِّهِ فَوَيْلٌ لِلْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ أُولَئِكَ

في ضلالٍ مبينٍ

### مشركين

فصلت : ٦ قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُوحَى إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ إِلَهٌ وَاحِدٌ فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوهُ وَوَيْلٌ

لِلْمُشْرِكِينَ

### ظالمان

الزخرف : ٦٥ فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ عَذَابِ يَوْمٍ أَلِيمٍ

### دروغ گوی گنه کار

الجماثية : ٧ وَيْلٌ لِكُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ

### تكذيب كندنگان

الطور : ١١ فَوَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ

المرسلات : ١٥ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ

المرسلات : ١٩ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ

المرسلات : ٢٤ وَيَلُّ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ

المرسلات : ٢٨ وَيَلُّ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ

المرسلات : ٣٤ وَيَلُّ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ

المرسلات : ٣٧ وَيَلُّ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ

المرسلات : ٤٠ وَيَلُّ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ

المرسلات : ٤٥ وَيَلُّ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ

المرسلات : ٤٧ وَيَلُّ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ

المرسلات : ٤٩ وَيَلُّ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ

المطففين : ١٠ وَيَلُّ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ

### كم فوشان

المطففين : ١ وَيَلُّ لِّلْمُطَفِّفِينَ

### عيب جوى مسخره كننده

الهمزة : ١ وَيَلُّ لِكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ

### واى به حال نماز گزاران

الماعون : ٤ فَوَيْلٌ لِّلْمُصَلِّينَ

الماعون : ٥ الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ

نماز پوسته ای دارند و هسته و مغز ندارد

از حقیقت نماز ساهی هستند و در سهو هستند نه این که در نماز در سهو هستند چرا که این فرا گیر است.

### انواع سهو در نماز

- ۱- در وقت
  - ۲- کمیت (فوت شدن)
  - ۳- کیفیت
- با کسالت و بی نشاط
  - بدون خضوع و خشوع
  - با هر لباسی
  - در هر مکانی
  - بی اطلاع از احکام
  - بی اطلاع از حقیقت نماز

### نوع دوم: محتوایی

#### مکان مبارک

آل عمران : ۹۶    إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِنَكَّةَ مُبَارَكًا وَهُدًى لِّلْعَالَمِينَ

الإسراء : ۱    سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِّنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ  
مِنَ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

القصص : ۳۰    فَلَمَّا أَتَاهَا نُودِيَ مِن شَاطِئِ الْوَادِ الْأَيْمَنِ فِي الْبُقْعَةِ الْمُبَارَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ أَنْ يَا مُوسَى إِنِّي أَنَا  
اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ

## درخت مبارک

النور : ٣٥      اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ مَثَلُ نُورِهِ كَمِشْكَاةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ نُورٌ عَلَى نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

## زمان های مبارک

الدخان : ٣      إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُبَارَكَةٍ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ

## آب مبارک

ق : ٩      وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُبَارَكًا فَأَنْبَتْنَا بِهِ جَنَّاتٍ وَحَبَّ الْحَصِيدِ

## اشخاص مبارک

مریم : ٣١      وَجَعَلْنِي مُبَارَكًا أَيَّنَمَا كُنْتُ وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ مَا دُمْتُ حَيًّا

الصفات : ١١٣      وَبَارَكْنَا عَلَيْهِ وَعَلَى إِسْحَاقَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِمَا مُحْسِنٌ وَظَالِمٌ لِنَفْسِهِ مُبِينٌ

## خدای مبارک

الأعراف : ٥٤      إِنَّ رَبَّكُمْ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُغْشَى اللَّيْلَ

النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِيثًا وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهِ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ

المؤمنون : ١٤      ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَامًا فَكَسَوْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا ثُمَّ

أَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ

الفرقان : ١      تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا

الفرقان : ١٠      تَبَارَكَ الَّذِي إِنْ شَاءَ جَعَلَ لَكَ خَيْرًا مِنْ ذَلِكَ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَيَجْعَلُ لَكَ

قُصُورًا

الفرقان : ٦١      تَبَارَكَ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَجَعَلَ فِيهَا سِرَاجًا وَقَمَرًا مُنِيرًا

غافر : ٦٤      اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ قَرَارًا وَ السَّمَاءَ بِنَاءً وَ صَوَّرَكُمُ فَأَحْسَنَ صُورَكُمْ وَ رَزَقَكُمُ مِنَ الطَّيِّبَاتِ  
ذِكْرُ اللَّهِ رَبِّكُمْ فَتَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ

الزخرف : ٨٥      وَ تَبَارَكَ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ مَا بَيْنَهُمَا وَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

الرحمن : ٧٨      تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ

الملك : ١      تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

### سرزمين های پربرکت

الأعراف : ١٣٧      وَ أَوْزَنَّا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا يُسْتَضَعُونَ مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَ مَغَارِبِهَا الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا وَ تَمَّتْ

كَلِمَتُ رَبِّكَ الْحُسْنَى عَلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ بِمَا صَبَرُوا وَ دَمَّرْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَ قَوْمُهُ وَ مَا كَانُوا يَعْرِشُونَ

الأنبياء : ٧١      وَ نَجَّيْنَاهُ وَ لُوطًا إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا لِلْعَالَمِينَ

الأنبياء : ٨١      وَ لِسُلَيْمَانَ الرِّيحَ عَاصِفَةً تَجْرِي بِأَمْرِهِ إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا وَ كُنَّا بِكُلِّ شَيْءٍ عَالِمِينَ

سبأ : ١٨      وَ جَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَ بَيْنَ الْقُرَى الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا قُرَى ظَاهِرَةً وَ قَدَرْنَا فِيهَا السَّيْرَ سِيرُوا فِيهَا لَيَالِيَ وَ أَيَّامًا

آمِنِينَ

### كتاب مبارك

الأنعام : ٩٢      وَ هَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ مُصَدِّقٌ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَ لِنُنذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَ مَنْ حَوْلَهَا وَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ

بِالْآخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ

الأنعام : ١٥٥      وَ هَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ فَاتَّبِعُوهُ وَ اتَّقُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

الأنبياء : ٥٠      وَ هَذَا ذِكْرٌ مُبَارَكٌ أَنْزَلْنَاهُ أَ فَانْتُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ

ص : ۲۹      كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ

همان گونه که ملاحظه شد می بینیم که ۴ مرتبه قرآن را دارای برکت دانسته و معرفی کرده لذا هر که می خواهد به خیر و برکت فراوان و ماندگار برسد باید با قرآن رابطه برقرار کند.

## برخی از برکت های موجود در قرآن

### راه کسب برکت

(ایمان و تقوی) " وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ ءَامَنُوا وَأَتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ .. " اعراف / ۹۶

اگر سرزمین های مختلف ایمان بیاورند و از خدا ترسند می گشاییم بر آنها برکاتی از آسمانها و زمین .

### نوع سوم: عددی

خداوند در قرآن برای تاکید بعضی از مطالب و بیان اهمیت آنها از قسم استفاده نموده است و این مساله آن قدر تکرار شده است که بعضی از اهل علم را بر آن داشته که کتاب های مستقلی نسبت به قسم های قرآن به رشته تحریر در آورند.

آن چه که در این جا به آن پرداخته می شود این است که خداوند برای مطالب گوناگون از تعداد قسم های خاصی استفاده نموده است به طوری که در بعضی از موارد فقط یک قسم یاد نموده است

### یک قسمی

مانند : وَالْعَصْرِ (۱) إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ (۲)

به عصر سوگند که انسان ها همه در زیانند.

### دو قسمی

گاهی از دو قسم استفاده نموده است. مانند :

وَ الضُّحَى (۱) وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَى (۲) مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَى (۳)

قسم به روز در آن هنگام که آفتاب برآید و سوگند به شب در آن هنگام که آرام گیرد که خداوند هرگز تو را وانگذاشته و مورد خشم قرار نداده است.

### سه قسمی

در برخی موارد از سه قسم استفاده شده مانند :

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّى.

قسم به شب در آن هنگام که (جهان را) بپوشاند - و قسم به روز هنگامی که تجلی کند - و قسم به آن کس که جنس مذکر و مونث را آفرید - که سعی و تلاش شما مختلف است

### چهار قسمی

و در مواردی چهار قسم یاد نموده است. مانند :

والتين والزيتون وطور سينين وهذا البلد الامين لقد خلقنا الانسان في احسن تقويم.

قسم به انجیر و زیتون و قسم به طور سینین و قسم به این شهر امن [مکه] که ما انسان را در بهترین صورت و نظام آفریدیم.

### پنج قسمی

و گاهی با پنج قسم مطلب مهم را یادآور شده است مانند :

وَالْفَجْرِ (۱) وَلَيَالٍ عَشْرٍ (۲) وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ (۳) وَاللَّيْلِ إِذَا يَسْرِ (۴) هَلْ فِي ذَلِكَ قَسَمٌ لِّذِي حِجْرِ.

به سپیده دم سوگند، و به شب‌های دهگانه، و به زوج و فرد و به شب هنگامی که (به سوی روشنایی روز) حرکت می‌کند سوگند (که پروردگارت در کمین ظالمان است) آیا در آنچه گفته شد، سوگند مهمی برای صاحبان خرد نیست؟!



## یازده قسمی

بیشتر از ۵ قسم نداریم مگر در یک مورد که برایش یازده قسم یاد نموده که حاکی از اهمیت بسیار زیاد آن است که قابل توجه و تأمل است.

وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَّهَا وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّأَهَا وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَاهَا وَالسَّمَاءِ وَمَا بَنَاهَا وَالْأَرْضِ وَمَا طَحَّاهَا وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا.

(زکی به معنای رشد و نمو است و دسّ به معنای پنهان کردن.)

به خورشید و گسترش نور آن سوگند، و به ماه هنگامی که بعد از آن در آمده و به روز هنگامی که صفحه زمین را روشن سازد، و به شب آن هنگام که زمین را بیوشاند و قسم به آسمان و کسی که آسمان را بنا کرده و به زمین و کسی که آن را گسترانیده و قسم به جان آدمی و آن کس که آن را (آفریده و) منظم ساخته سپس فجور و تقوی (شر و خیرش) را به او الهام کرده است. بعد از یازده قسم می‌خواهد مطلب مهمی را به مخاطب منتقل نماید و آن این که موفق و رستگار شد کسی که نفسش را رشد داد و دچار خسران شد کسی که نفسش را دفن کرد و پنهان نمود.

## اهمیت اخلاق

### الف- اصلاح اخلاق هدف بعثت انبیاء

«هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمَمِينَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ

لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ»<sup>۱</sup>

«و کسی است که در میان جمعیت درس نخوانده رسولی از خودشان برانگیخت که آیاتش را بر آنها می‌خواند و آنها را تزکیه می‌کند و به آنان کتاب (قرآن) و حکمت می‌آموزد هر چند پیش از آن در گمراهی آشکاری بودند!»

رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

{البقرة/۱۲۹}

بروردگارا! در میان آنها پیامبری از خودشان برانگیز، تا آیات تو را بر آنان بخواند، و آنها را کتاب و حکمت

بیاموزد، و پاکیزه کند زیرا تو توانا و حکیمی (و بر این کار، قادری)» (۱۲۹)

كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِّنكُمْ يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُعَلِّمُكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا

تَعْلَمُونَ {البقرة/۱۵۱}

همان‌گونه (که با تغییر قبله، نعمت خود را بر شما کامل کردیم)، رسولی از خودتان در میان شما فرستادیم تا

آیات ما را بر شما بخواند و شما را پاک کند و به شما، کتاب و حکمت بیاموزد و آنچه را نمی‌دانستید، به شما یاد

دهد. (۱۵۱)

لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ

وَإِنْ كَانُوا مِن قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ {آل عمران/۱۶۴}

يَا بَنِي آدَمَ إِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي فَمَنْ اتَّقَى وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

{الأعراف/۳۵}

**ب- اصلاح اخلاق در بردارنده سعادت ابدی**

«قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّهَا \* وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّهَا»<sup>۲</sup>

که هر کس نفس خود را پاک و تزکیه کرده، رستگار شده (۹)

و آن کس که نفس خویش را با معصیت و گناه آلوده ساخته، نومید و محروم گشته است! (۱۰)

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّى {الأعلى/۱۴}

### ج- اصلاح اخلاق در عرصه های اعتقادی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی

وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنِّ إِلَهٍ غَيْرُهُ قَدْ جَاءَ تَكْمٌ بَيْنَهُ مِّن رَّبِّكُمْ فَأَوْفُوا الْكَيْلَ  
وَالْمِيزَانَ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ  
{الأعراف/ ۸۵}

و به سوی مدین، برادرشان شعیب را (فرستادیم) گفت: «ای قوم من! خدا را بپرستید، که جز او معبودی ندارید!  
دلیل روشنی از طرف پروردگارتان برای شما آمده است بنا بر این، حق پیمانانه و وزن را ادا کنید! و از اموال مردم  
چیزی نگاهید! و در روی زمین، بعد از آنکه (در پرتو ایمان و دعوت انبیاء) اصلاح شده است، فساد نکنید! این برای  
شما بهتر است اگر با ایمان هستید! (۸۵)

وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنِّ إِلَهٍ غَيْرُهُ وَلَا تَنقُصُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ إِنِّي أَرَأَيْتُمْ بِخَيْرِ  
وَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ مُّحِيطٍ {هود/ ۸۴} وَيَا قَوْمِ أَوْفُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ  
وَلَا تَعْتَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ {هود/ ۸۵} ... قَالَ يَا قَوْمِ ... إِن أُرِيدُ إِلَّا الْإِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ  
عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ {هود/ ۸۸}

### د- اصلاح اخلاق زمینه ساز جامعه صالح

#### ه- رسیدن به آرامش در سایه اصلاح اخلاق (آسایش در زندگی)

«يَا بَنِي آدَمَ إِذَا يَأْتِيَنَّكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي فَمَنْ اتَّقَىٰ وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ

يَحْزَنُونَ»<sup>۳</sup>

ای فرزندان آدم! اگر رسولانی از خود شما به سراغتان بیایند که آیات مرا برای شما بازگو کنند، (از آنها پیروی  
کنید) کسانی که پرهیزگاری پیشه کنند و عمل صالح انجام دهند (و در اصلاح خویش و دیگران بکوشند)، نه ترسی  
بر آنهاست و نه غمناک می شوند. (۳۵)

## تعریف روش منظومه‌ای

بررسی و تبیین آیاتی از قرآن که دارای یک وجه اشتراک بوده (چه در یک موضوع واحد یا موضوعات غیر واحد) به طوری که با چنیش منطقی آن بتوان به نتیجه مطلوب رسید.

### ویژگی‌ها:

۱. به خاطر بهره‌گیری از آیات مختلف از تنوع و جذابیت خاصی برخوردار خواهد بود.
۲. استفاده از این روش موجب دوام و استقرار مطالب در ذهن مخاطب می‌شود.
۳. از آن‌جا که معمولاً در این روش، مباحث دارای (نوعی ابهام) سیر صعودی یا نزولی هستند مخاطب را در رسیدن به مقصود ترغیب می‌نماید.

### طرح درس (اصول این روش)

۱. با دقت در آیات قرآن موضوع یا عنوانی انتخاب می‌شود که دارای افراد یا مصادیق متفاوت باشد.
۲. گزینش آیات مورد نظر و مرتب نمودن آن‌ها در مسیر سیر (مورد نظر) صعودی یا نزولی
۳. بیان مقدمه جهت ارتباط مخاطب با موضوع مورد نظر ضروری است.
۴. تبیین و تفسیر آیات پس از عینیت بخشیدن به آن‌ها

### آسیب‌ها

پراکنده‌گویی

توقف در مقدمه